

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10, 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19, 110/19), како и врз основа на член 50 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/2019 и 229/20) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет *Турски јазик* за V одделение на деветгодишното основното образование за учебната 2020/21 година.

**KISA ÖĞRETİM
PROGRAMI**

**MAKEDONYA EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU**

TÜRK DİLİ

V SINIF

**DOKUZYILLIK
İLKÖĞRETİM**

1. Giriş

Konuyla ilgili Türk dili için kısaltılmış öğretim programı, öğretim programı tarafından sağlanan ve belirtilen konu ve beklenen sonuçlara göre belirlenen ve düzenli olarak uygulananlar beklenen sonuçlara / hedeflere dayanmaktadır.

Kısaltılmış öğretim programı, 159 günü içinde gerçekleştirilmesi gereken belirli konuları ve öğretim birimlerini belirler ve normal programda belirlenen haftalık 5 ders fonunu gözönünde bulundurmaktadır;

Kısaltılmış programdan öğretim birimlerinin planlanması ve gerçekleştirilmesinde öğretmen, düzenli öğretim programında belirlenen hedefler / beklenen sonuçlar, belirli kavramlar, yöntemler ve faaliyetler tarafından yönlendirilir.

2. Konulara ve öğretim birimlerine genel bakış

Öğrenme Alanı:

- İLETİŞİM – 20 ders
- DİL- 30 ders
- ANLATIM VE YARATICILIK – 55 ders
- OKUMA EDEBİYAT VE LEKTÜR- 45 ders
- MEDYA KÜLTÜRÜ – 9 ders

Öğretim birimleri

İLETİŞİM – 20 ders

- Dinleme
 - Dinleme kurallarını uygulayabilme.
 - Dinlediğini anlayabilme, özetleyebilme ve soru sorabilme.
 - Tür, yöntem ve tekniklere uygun dinleyebilme.
- Konuşma
 - Konuşma kurallarını uygulayabilme.
 - Kendini sözlü ifade ederek konuşmaya katılabilmek.

- Tür, yöntem ve tekniklere uygun konuşabilme.

DİL- 30 ders

- **DİLBİLGİSİ**
 - Dilimizin özelliklerini kavrayabilme.
 - Yazı dili ve yöre edebi dili ayırt edebilme aralarındaki farkları görebilme.
 - Cümle ve cümle çeşitlerini tekrarlama ve pekiştirme.
 - Cümlede özne-yüklem uyumunu kavrayabilme
 - Cümlenin yardımcı öğeleri, nesne ve tümleçleri tanıyabilme
 - Alfabemizdeki ünlü ve ünsüz harflerin özelliklerini kavrayabilme,
 - Ünsüz uyumu ve ünsüz yumuşaması ses olaylarını kavrayabilme.
 - Hece ve hecenin özelliklerini kavrayabilme
 - Dilimizde kök, kök-ek (yapım ve çekim ekleri) ilişkilerini kavrayabilme.
 - Basit, türemiş ve bileşik adları ayırt edebilme.
 - Ad tamlamalarını kavrayabilme, aldıkları ekleme anlamına göre çeşitlere ayırabilme.
 - Varlıkların özelliklerini belirten sözcükleri ayırt etmede ön adlardan önce yazıldığını kavrayabilme (sıfat).
 - Küçültme ve pekiştirme sıfatları aldıkları eklere göre ayırabilme.
 - Kişi, işaret, belgisiz ve soru adılarını (zamirlerini) ayırt edebilme.
 - Konuşma ve yazıda doğru kullanabilme.
 - Eylemlerde üç temel zamanı (geçmiş, şimdiki ve gelecek) ve eylemlerde kişi anlamını kavrayabilme.
 - Belirteç (zarf), ilgeç (edat), bağlaç ve ünlem olan kelime ve kelime gruplarını tanıyabilme, cümlede ayırt edebilme ve adlandırabilme.
 - Eş anlamlı (anlamdaş), zıt (karşıt) ve eş sesli kelimeleri kullanarak söz varlığını geliştirebilme.
- **DÜZGÜN KONUŞMA VE YAZIM**
 - İmla kurallarını uygulayabilme.
 - “-de” durum ekinin yazılışı ve “de” bağlacının yazılışını ayırt etme ve yazıda doğru kullanabilme.
 - “p-ç-t-k” süreksiz sert sessizlerin yumuşamalarını kavrayabilme.

- Yumuşak ve sert ünsüzleri ayırabilme.
- Kelime sonunda süresiz yumuşak sessiz olan
- b-c-d-g seslerin bulunmadığını kavrayabilme.
- Noktalama işaretlerini doğru yazabilme ve yerinde kullanabilme

ANLATIM VE YARATICILIK - 55 ders

- **SÖZLÜ ANLATIM**
 - Konuşmacıyı ve grup konuşmalarına görgü kurallarına uygun dinleyebilme ve tartışabilme.
- **ANLATIM**
 - Kendini sözlü olarak ifade etme, olay ve yaşantılarını anlatabilme.
 - Olay ya da varlıkları betimleyebilme
 - Konuşmalarında betimleme yapabilme.
 - Metin ve konulara anlatabilme ve öykülenebilir.
 - Sanat eserlerini özetleyerek ve ayrıntılarıyla anlatabilme.
 - Okuduğu metindeki bilgileri metin dışında başka bir olayla, konuyla ilişkilendirerek anlam kurarak öykülenebilir.
 - Yaşantılarını öykülenebilir.
 - Bir olay hakkında bilgi vermek amacıyla sorgulayabilme ve cevaplandırabilme.
 - Söz varlığını geliştirebilme
 - Ekleri kullanarak kelimeler türetebilme ve bileşik kelimeler kurabilme.
 - Eş sesli kelimeleri ayırt edebilme ve söyleyebilme.
- **2.YAZILI ANLATIM**
 - Yazma kurallarını uygulayabilme
 - Olay ve yaşantılarını yazılı olarak anlatabilme.
 - Yazılarında betimleme yapabilme.
 - Sanat eserlerini, metin ve konuları anlatabilme.
 - Sanat eserlerini ayrıntılarıyla ve özetleyerek anlatabilme.
 - Metindeki bilgileri metin dışında başka bir olayla (konuyla) ilişkilendirerek ve anlam kurarak yazılı anlatabilme.

- Sorgulayarak açıklayıcı ve bilgilendirici yazılar yazabilme.
- 1 yıl içinde üç yazılı yoklama yapılacaktır.
- Mektup, davetiye, tebrik kartı yazabilme.

OKUMA EDEBİYAT VE LEKTÜR- 45 ders

- **Okuma Kurallarını Uygulayabilme**
Okuma kurallarını uygulayabilme
Okuduğunu anlayabilme
- **Edebiyat**
Edebiyat ve edebî türlerini kavrama ve tanıyabilme
 - Sözlü (Halk) ve Yazılı Edebiyat
 - Sözlü Edebiyatın tanımı (Nazım ve nesir türleri)
- **Nazım türleri:**
 - Sözlü (Halk) edebiyatı ürünlerinden Epik şiiri ile Lirik şiirlerini tanıyabilme
 - Şiirde dize ve dörtlüğü ayırt edebilme
 - Nazımda vezin –hece veznini örneklerle kavrayabilme
 - Nazımda ahenk ve ritmi sezebilme.
 - Nazımda kafiye
 - Nazımda anlatım çeşitleri (gerçek ve mecazi anlatım)
 - Nazımda kompozisyon
 - Halk edebiyatında nesir
 - Halk edebiyatı nesir türlerini (masal, fıkra vb.) ayırt edebilme
 - Masal tanımını ve özelliğini kavrayabilme
 - Fıkranın tanımı
 - Halk tiyatrosundan örnekler.

- Halk edebiyatı kısa türlerinden: atasözleri, tekerlemeler ve bilmeceleri kavrama ve tanıyabilme.
 - Sanat değeri olan (hikâye- öykü, roman, tiyatro, fabl ve bilim- kurgu) eserlerinin temel özelliklerini tanıyabilme ve ayırt edebilme.
 - Türlerini ayırt edebilme
- Lektür
 - Bağımsız olarak önerilen eserlerden bölümler okuma becerisini kazanabilme

MEDYA KÜLTÜRÜ– 9 ders

- Radyo ve TV yayınları izleyebilme ve yorumlayabilme.
- Film ve tiyatro türlerini tanıyabilme, izleyebilme ve yorumlayabilme.
- Bilgi, duyu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanabilme.
- Okul kitaplığından dergi ve gazetelerden yararlanma.

(Bazı öğretim programlarında (ör. ana dil, yabancı diller), öğretim birimlerinin kesin bir bölünme yapılmasının mümkün olmadığı, öğretmen tarafından onu nasıl organize etmesi ve öğretim programında ne gerçekleştirmesi gerektiği konusunda didaktik önerilerde daha ayrıntılı talimatlar verilir ve konular ile ve programın ayrılmaz bir parçası olan alanların / bileşenlerin oranı ilgili toplam saat sayısını belirtir)

3. Didaktik Öneriler

(kısaltılmış programın gerçekleştirilmesi için karakteristik talimatlar getirilmiş, daha önce öğrenilmiş olanlarla bağlantılı, belirli öğretim birimlerinin birleştirilmesi, kullanılacak ek formlar, yöntemler ve faaliyetler, vb.).

Türk dili konusundaki kısaltılmış öğretim programının içeriği, konuların öğretimi ile entegre ve rasyonel planlanmasını sağlar: İngilizce (veya ikinci bir yabancı dil), tarih, coğrafya, sanat eğitimi, müzik eğitimi vb. Öğrencilerin okudukları/işledikleri yabancı dillerden gelen içeriklerle entegre planlamada, her iki dilin dilbilgisi kavramlarını benimsediğinde; Tarih dersinde (öğrenciler dilin tarihsel gelişimiyle tanıştıklarında); coğrafya dersinde (öğrenciler Türk lehçe ve şiveleri tanıtıldığında); Sanat eğitimi ile (yorumlanmış edebi metinlerden karakterlerin ve olayların sanatsal temsili ile); Müzik eğitimi ile (kafiye ve dil figürleriyle ilgili içerik yoluyla).

Entegre ve rasyonelleştirilmiş öğretim planlaması, program alanları arasında kısaltılmış bir öğretim programı bulunmalıdır. Bu iki program alanı arasında, örneğin Dil ve Edebiyat program alanları arasında olabilir örneğin, edinilen fonetik, morfoloji, sözdizimi, kelime bilgisi ve üslup ve yazım bilgilerinin uygulanması ve edebi metinlerden örnekler üzerinde test edilmesi gereken Dil ve Edebiyat program alanları arasında iki program alanı arasında olabilir. Üç program alanı arasında entegre ve kolaylaştırılmış öğretim planlaması görülebilir. Örneğin, Edebiyat, Anlatım ve Yaratılış ile Dil program alanları arasında örneğin edebi bir metinden kronolojik veya geriye dönük (kronolojik) anlatımın uygulanabileceği ve daha sonra bağlantı tespitleri olan yer, zaman ve tarz için zarf belirlemeleri belirtilebilir. Öğretim içeriğinin entegrasyonu ve rasyonelleştirilmesi sırasında, kişinin yaşına, yani öğrencilerin gelişim dönemlerine, olasılıklarına, gösterilen ilgiye, yeni bilgileri edinme hızına dikkat edilmelidir.

Söz konusu Türk dilinin içeriğinin genel planlaması, kısaltılmış öğretim programı uygulanması sırasında ve belirli eğitim dönemlerinin sonunda öğrenci başarısının değerlendirilmesi ile ilgili planlama içermelidir. Bu, değerlendirmenin öğretim sürecinin günlük, tematik ve yıllık planlamasının bir parçası olması gerektiği anlamına gelir. Öğrencilerin başarılarını değerlendirirken, başarılarının öğretim içeriğinin kavratılması ve tekratılması/çoğaltılması açısından yani, işlenmiş içeriğin kavranması, yani öğrencinin bunları kendi sözleriyle yorumlama yeteneğinin geliştirilmesi; öğrenilen içeriğin bilinen ve yeni unsurlarla belirli görevlerde ve diğer yeni durumlarda uygulanması; analiz, sentez ve değerlendirmenin daha yüksek entelektüel yetenekleri, yani öğrencinin öğeleri düzenleme, yeni bütünler halinde bir araya getirme yeteneği ve bir iddia veya çalışmanın gerekçesini veya bilimini değerlendirme yeteneği gibi özellikler dikkate alınması gerekir. Öğretmen, öğrencinin başarılarını öğretim standartlarına göre ölçme ve değerlendirilmesini (her alan için yaptıktan sonra öğrencinin notunu belirler.

Türk dil öğretiminin planlaması bu konudaki mevcut olan öğretim programı ve kısaltılmış öğretim programı ile koordineli olmalı ve tüm eğitim alanlarının (İletişim,Dil, Edebiyat ve okuma, Anlatım ve Yaratıcılık ve Medya kültürü) program içeriğini kapsamalıdır.

Bu kısaltılmış bir öğretim programı olduğu düşünüldüğünde, konu alanları için sınıfların sayısı belirlenirken, bu öğretimin okulda yürütülmesine ilişkin koşulların özellikleri dikkate alınmalıdır (öğretimin öğrenciler arasındaki sosyal mesafeye saygı gösterilerek gerçekleştirilmesi gereken yerlerde en az 2 metre olması gerekir. Bu özellikle eğitim evde yapılırsa öğretmen için koşullar (çevrimiçi olarak, yani uzaktan eğitim/internet üzerinden gerçekleşmesini gerektirebileceği için) koruyucu maske , (hijyen ürünleri vb.) kullanımı gözönünde bulundurulmalıdır. Kısaltılmış öğretim programının içerisindeki program planlamasının temeli konuların farklı tür ve seviyeden olması gereken hedefler dikkate alınmalıdır. Öğretimde tüm içeriklere eşit dikkat gösterilemez ve verilmemelidir. Öğretmenin onlara olan yaklaşımı, öğrencilerin bundan sonraki eğitimlerinde ve mezun olduktan sonra kendilerine uygulanacak kalıcı bilgi edinmeleri olmalıdır. Planlamada, başlangıç noktası olarak öğretme içeriğinin belirlenmesi, gerçekleştirilmesi için gerekli zaman çerçevesi ve belirlenen hedeflere ulaşma düzeyi de olmalıdır.

Türk dilinde kısaltılmış öğretim programının gerçekleştirilmesi için sınıfların kullanılması için aşağıdaki yıllık fon tavsiye edilir: Yılda 159 saat, ve önerilen öğretim alanları: İletişimi-20 Dil - 30 ders; Edebiyat ve okuma - 45 ders; Anlatım ve yaratım - 55 ders; Medya kültürü - 9 ders.

Eğitim Araç ve Gereçler:

- İlgili konu için okul düzeyinde seçilen ve Bakan tarafından onaylanan ders kitabı;
- Ansiklopediler, sözlükler, vb.
- İnternet, eğitim yazılımları;
- Dergiler
- Geleneksel sertifikalı çocuk dergileri (onaylı dergiler);
- Görsel işitsel araçlar ve konuya bağlı diğer araçlar
- CD (edebi metinler, ses kayıtları);
- Yakın çevredeki diğer öğrenme kaynakları: kültürel anıtlar, müzeler, kültür evleri, kütüphaneler, sinemalar, tiyatrolar, milli parklar (koşullar uygunsa), vb.

4. Öğretim kadrosu için normatif

Kısaltılmış öğretim programını, düzenli öğretim programında verilen öğretim kadrosu normuna göre bir öğretmen tarafından gerçekleştirilir.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Турски јазик за петто одделение во деветгодишно основно образование** ја утврди

Арх. Бр. 12-10257/1
01.10.2020

Министер,
Мила Царовска